

МР «Горный улус» Республики Саха (Якутия)
МБОУ «Джикимдинская СОШ им. Софр.П.Данилова»

«Рассмотрено» на заседании МО учителей гуманитарного цикла Протокол № _____ от _____ Руководитель МО: _____/Данилова Р.Г./ « ____ » _____ 2020г.	«Согласовано» Заместитель директора по УР: _____/Кузьмина Е.М./ « ____ » _____ 2020г.	«Утверждаю». Приказ № _____ от « ____ » _____ 2020г. Директор МБОУ «Джикимдинская СОШ им.Софр.П.Данилова»: _____/Саввин А.А./ « ____ » _____ 2020г.
---	--	--

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по родному языку

Уровень образования (класс): 8 класс АООП с интеллектуальными нарушениями вариант 1.

Количество часов: 34 ч.

Учитель: Константинова Валентина Егоровна

Программа разработана на основе «Программы специальных (коррекционных) образовательных учреждений 5-9 классы» под редакцией В. В. Воронковой. М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2015 г.

Дикимдя 202!

Быһаары сурук.

Бу анал коррекционной үөрэти ирдэбилинэн 8 көрүннээх доруобуйатынан хааччахтаммыт үөрэнээччилэри үөрэтии – иитии бырагырааммата ФГҮӨС ирдэбилинэн нуормаламмыт, быраабынан мэкитиэлэммит үөрэтэр методическай докумуонна олобуран оноһулунна.

- Федеральный компонент Государственного образовательного стандарта общего образования, утверждённый приказом Министерства образования России от 05.03.2004 г. № 1089 «Об утверждении федерального компонента государственных стандартов начального общего, основного общего и среднего (полного) общего образования»:

- приказ Министерства образования России от 09.03.2004 г. № 1312 «Об утверждении федерального базисного учебного плана и примерных учебных планов для общеобразовательных учреждений Российской Федерации, реализующих программы общего образования»;

- авторская программы Баранова М. Т., Ладыженской Т. А., Шанского Н. М. – М.: Просвещение, 2011

- программа для специальных (коррекционных) общеобразовательных школ 8 вида (для умственно отсталых детей) \ «Программы специальных (коррекционных) общеобразовательных учреждений 8 вида. Русский (родной) язык» В.В. Воронкова, М. Владос, 2015 г.\

Саха тылыгар уонна ситимнээх саҕаны сайыннарыыга, төрөөбүт литература уроктарыгар манньк доруобуйаларынан хааччахтаммыт оҕолору аналлаах чэпчэтиллибит бырагыраамманан үөрэтии оҕону киһи, личность быһыытынан иитиигэ ананар.

Үөрэтии сыала :

1. Үөрэнээччи бииргэ үөрэнэр оҕолорун кытта бодоруһан ситимнээх саҕатын сайыннарыыта., тылы билэргэ сэрэйэр дьоһурун сайыннарыыта.
2. Саха тылыгар үөрэтиллэр сүрүн кырамаатыкалыы үөрэх төрүттэрин билии: лексика, дорҕооннору , сана чаастарын этиигэ тыллар ситимнэрин, тыл састаабын, тыл үөскээһинин билиитэ.
3. Оҕолору кытта диалогунан кэпсэтиини баһылааһына, бэйэтин санаатын чөкө этиниитэ. .

Үөрэтии сорууга:

1. Ааҕыы, суруйуу, санарыы, устуу сатабылларын сайыннарыы.
2. Тылын уонна суругунан үлэбэ таба суруйууну уонна сурук бэлиэтин таба туруорууга үөрүйэҕи салгыы сайыннарыы.
3. Үөрэнээччи тылын баайын байытыы, тылдыытынан таба туһаныы.
4. Үөрэнээччи өй-санаа, сизэр-майгы өттүнэн салгыы сайдыыта.

Оҕону төрөөбүт тылынан таба суруйарга, тылы сатаан туттарга, ситимнээн санарарга үөрэтии – оскуолаҕа саха тылын үөрэтии сүрүн сорууга.

Тылы таба суруйарга үөрэнээччини алын сүһүөх оскуоланы бүтэрэригэр фонетическай бириинсибинэн суруллар тыллар, элбэхтик туттуллар кирири уонна араастык суруллар тыллары сатаан таба суруйар үөрүйэхтэниэхтээх. Ол гынан баран сороһор оҕо таба суруйар дьоһура, тылы ылынар сайдыыта намыһах буолар. Мөлтөхтүк суруйар оҕо үксүн бытаан сайдыылаах, тылын саппааһа дьаданы, бэйэтин санаатын сатаан толору сааһылаан эппэт, үөрэххэ соччо интэриэһэ суох буолаллар. Онон учуутал манньк оҕолору кытта биирдиилээн эбэтэр туспа дьарыктаннаһына эрэ санааларын сааһылаан этэллэрин, таба суруйалларын ситиһэр, төрөөбүт тылларыгар интэриэһи үөскэтэр.

Бастаан мөлтөх үөрэнээччилэр үөрэхтэригэр хаалбыт биричиинэлэрин үөрэтэн билэр наада. Оҕо манньк сүрүн биричиинэлэринэн үөрэбэр хаалыан сөп:

- дорҕоону истэр дьоһура ситэ сайдыбатах;
- учуутал быһаарарын, үөрэтэрин болҕомтото суох олорон истэр;
- доруобуйата мөлтөбүттэн урукка түргэнник сылайар;

- дорубуйатын туругунан үөрэжин өр кэмнэ көтүттэбинэ;
- уроок бириэмэтигэр, оскуолаҕа сылдыарыгар бэрээдэгэ суох, дьиэтигэр-уотугар сөптөөх усуллубуйата суох, ыарахан ийтиилээх.

Онон маннык туруктаах оҕолору үөрэтэн арыый үрдүк таһымна таһаарарга туспа суоллаах-истээх үөрэтии наада буолар. Оонньуу технологиятын туһанан үөрэтии оҕону сынньатарын, аралдьытарын тэнэ. өссө иитэр-үөрэтэр, айар үлэҕэ, үөрэххэ көбүлүүр, үөрэххэ интэриэһи үрдэтэр. Уруктарга грамматическай оонньуулары тиһигин быспакка ытыахха наада. Маннык оҕолор уруһуйдуур дьобурдара сайдыбыт буолар. Тыл уонна литература уруктарыгар уруһуйдууларын сөбүлүүллэр. Айымньы ис хоһоонун уруһуйунан биэрбиттэринэн салгыы ситимнээх саҕаны сайыннарыахха сөп. Бу маннык оҕо айымньы ис хоһоонун лаппа өйдүүр, сайдар, билэр-көрөр.

Бу үөрэх дьылыгар үөрэнээччи билиэхтээх сүрүн өйдөбүллэрэ:

- Судургу этии. Холбуу этии өйдөбүлэ. Холбуу этиигэ сурук бэлиэтэ.
- Ситим тыла суох уонна ситим тыллаах этиилэр
- Тэннэ холбонмут холбуу этии арааһа
- Ситимнээх сана көрүннэрэ.
- Баһылатыылаах холбуу этии.
- Хартынанан ситимнээх саҕаны сайыннарыы.
- Уруһуй көмөтүнэн ситимнээх саҕаны сайыннарыы

Коррекционнай программанан үөрэнэр үөрэнээччи билэр-көрөр сатабыла, үөрүйэхтэрэ.

Бу коррекционнай программанан үөрэнэр үөрэнээччи араас көрүннээх көмөҕө наадыар, үөрэх матырыйаалын ситэтэ суох ингэринэр, бэйэтэ билэр-көрөр сатыыр дьобура намыһах. Биирдиилээн үөрэтиигэ учуутал ыйан-кэрдэн биэриитинэн өйдөөбүтүн тутта оноруон сөп. Биир бэриллитбит соруудаҕы учуутал хаста да хатылаан эбии быһааран биэриэн сөп. Үлэлээбит, устубут тылларыгар сыһа устубутун бэйэтэ булан көннөрөр кыаҕа суох. Учуутал бэйэтэ булан ыйан биэрдэбинэ көннөрүөн сөп. Үөрэнээччи бастаан өйдөөбүт курдук буолар. онтон ону өйүгэр өр туппат, умнар. Тугу өйдөөбүтүн саамай сүрүнүн суругунан буолбакка тылынан быһыта-орута ылан учуутал эбии ыйытыктарынан кэпсиир, быраабылаҕа холобур толкуйдууругар ыарырҕатар. Эппиэтин сыаната «3» буолар.

Суругунан үлэтэ үксүн кинигэттэн сыһыата суох устуу буолар. Саҕа чаастарын бэлэми суруйан манна майгынныыр тыллары булан уһуларары ыарырҕатар. Диктант суруйтарарга тус-туспа кылгас этиилэртэн турар тиэкиһи суруйар, Үөрэнээччи суруйар тиэкис ис хоһоонун өйдүүрүн курдук чэпчэки буолуохтаах. Тыла - бэһис кылааска – 40, алтыс кылааска – 50, сэттис кылааска – 60. Таба суруйуу быраабылаларыттан бүтэй дорҕоон хонулаһыта, сэргэстэһиитэ, бүтэй дорҕоону бутуйуу, аһаҕас дорҕоон уһатыылаах бэриллитэ буолар. Аахпыттан уонна өйтөн суруйууга кылгас ис хоһооно оҕо өйдөнөр тиэкис, тиэмэ бэриллэр. Үөрэнээччи өйтөн суруйар тиэмэтин бэйэтэ талыан сөп. Аахпыттан суруйуу былаанын учуутал бэйэтэ бэлэмниир. Ол курдук 4-5 кылаас оҕолоругар аахпыттан суруйуу тылын ахсаана 20-45, 6-7 кылааска – 45-60, 8-9 кылааска – 90-100. Учуутал бу үлэлэргэ биир сыананы туруорар. Үөрэнээччи үлэтигэр аҕыйах көннөрүүнү онорбута сыанатыгар аахсыллыбат. Саха тылын үөрэтиигэ үөрэнээччи сатабыла, билиини-көрүүнү ылыныта маннык буолуохтаах:

Үөрэнээччи билиэхтээх, сатыахтаах:

- Учутал этэн суруйтарарынан тизкиһи суруйуохтаах.
- Тылы саҥа чааһынан ырытар сатабылы баһылыахтаах.
- Тылы састаабынан арааран сатабылы билиэхтээх.
- Судургу этиини , холбуу этиини таба араарыахтаах.
- Судургу этиигэ баар биир уустаах чилиэннэри булары билиэхтээх.
- Этиини тэнитэн суруйары сатыахтаах.
- Дьыала кумаабылар араастарын билиэхтээх.
- Тылы таба суруйуу тылдытынан сатаан туһаныахтаах.
- Аахпыттан уонна өйтөн суруйуохтаах.
- Үөрэнээччи саха тылын кырамааткатыттан билиэхтээх:
- Этии тутуах уонна ойоҕоч чилиэннэрин
- Саҥа чаастары. Тылы таба суруйуу сүрүн быраабылаларын.

Тизмэнэн былаан

№	Раздела	Уруок тизмэтэ	Чааһа	Күн-дьыл		Доруобуйатынан хааччахтаах үөрэнээччигэ чэпчэтиллибит соруудахтарынан үлэ
				Былаан	Туолуута	
1	Төрөөбүт тыл – омук сайдар төрүөтэ.	5-7 кылааска үөрэппити хатылааһын.	1	03.09		Быраабылалары хатыылааһын.
2	Тыл ситимэ	Тыл ситимин өйдөбүлэ, арааһа.	1	10.09		Тыл ситимин өйдөтүү, эрчиллиилэри оноруу.
3		Тэннэ холбуур уонна баһылыыр ситим.	1	17.09		Тэннэ холбуур ситим ньыматын быһаарыы.
4		Кэпсэтии истиилин өйдөбүлэ, бэлиэтэ, туттуллар эйгэтэ.	1	24.09		Күннээҕи олоххо-дьаһахха туттуллар кэпсэтии истиилин быһаарыы.
5 6	Судургу этии. Тыл култуурата	Этии. Этии тиибэ.	2	01.10 08.10		Этии үс арааһын быһаарыы.
7 8		Ыйытар этии арааһа. Истиил суолтата.	2	15.10 22.10		Ыйытыы этии анал бэлиэтин өйдөтүү. Эрчиллиилэри оноруу.
9	Этии чилиэнэ	Этии тугаах чилиэнэ.	1	29.10		Этии тугаах чилиэнин быһаарыы, холобурдары оноруу.
Иккис чиеппэр						
10 11		Туһаан уонна кэпсиирэ икки ардыгар тириэ туруута.	2	12.11 19.11		Тириэ турар быраабылатын быһаарыы. Холобурдары оноруу.
12 13		Этии ойбоһос чилиэнэ. Этии чилиэнин истиилистикэлии уратыта.	2	26.11 03.12		Этии тугаах чилиэнэ туохтан тутулуктааһын быһаарыы, уратытын өйдөтүү.
14 15		Этиигэ тыл бэрээдэгэ.	2	10.12 17.12		Этиигэ тыл бэрээдэгин быһаарыы, холобурдары

						оноруу.
16		Тэнийбит ойбоос чилиэн.	1	24.12		Тэнийбит ойбоос чилиэнин быһаары.
Үһүс чииппэр						
17		Араарыллыбыт ойбоос чилиэн. Сиһилии араарыллыыта.	1	14.01		Араарыллыбыт ойбоос чилиэни быһаары.
18 19		Этии биир уустаах чилиэнэ. Биир уустаах чилиэни түмэр тыл.	2	21.01 28.01		Биир уустаах чилиэннэри быһаары.
20 21		Биир уустаах чилиэн истилиитикэли уратыта. Пубулуустука истиилэ.	2	04.02 11.02		Холобурдары оноруу.
22		Кыбытык кэрчиктэр.	1	18.02		Кыбытык кэрчиктэрин быһаары.
23		Туһулуу. Туһулуу истилиитикэли уратыта.	1	25.02		Туһулуу туһунан өйдөбүлү быһаары.
24		Кыбытык тыл, киллэник этии.	1	04.03		Кыбытык тылы быһаары.
25		Толору уонна толорута суох этии.	1	11.03		Холобурдары оноруу.
26		Темалары хатылааһын.	1	18.03		Өйтөн суруйуу.
Төрдүс чииппэр						
27		Биир састааптаах этии.	1	08.04		Биир састааптаах этиини быһаары.
28 29		Этии арааһын истилиитикэли уратыта.	2	15.04 22.04		Этии арааһын быһаары.
30		Дьыала истиилэ.	1	29.04		Дьыала истиилинэн докумуон толоруу.
31 32		Туора киһи сангата (сирэй сана, ойбоос сана). Сирэй сана.	2	06.05 13.05		Сирэй сананы быһаары.
33		Ойбоос сана.	1	20.05		Ойбоос сана холобурдарын оноруу.
34		Сылы түмүктүүр хатылааһын.	1	27.05		Дьыктаан суруйуу.

